

УДК: 37.01.008:373.5.035:613

Г.Л. Воскобойнікова

**ТЕХНОЛОГІЇ СИТУАТИВНОГО МОДЕЛЮВАННЯ
У ВИКЛАДАННІ НАВЧАЛЬНОГО МОДУЛЯ «ОСНОВИ
МЕДИЧНИХ ЗНАТЬ ТА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ»
ДЛЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

У статті висвітлено проблему поліпшення якості педагогічної освіти, зокрема професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи шляхом упровадження педагогічних інновацій – технологій ситуативного моделювання у викладання навчального модуля «Основи медичних знань та охорони здоров'я дітей». Доведено, що використання технологій ситуативного моделювання сприяє підвищенню ефективності навчального процесу, набуттю студентами необхідних теоретичних знань і практичних навичок надання невідкладної допомоги під час виникнення загрозливих для життя станів у молодших школярів, профілактиці захворюваності, порушень росту і розвитку дітей у початковій школі, формуванню медико-валеологічної фахової компетентності у майбутніх учителів початкової школи.

Ключові слова: педагогічна освіта, педагогічні інновації, технології ситуативного моделювання, навчальний модуль, основи медичних знань та охорони здоров'я дітей, учителі початкової школи.

В статті отражена проблема улучшения качества педагогического образования, в частности профессиональной подготовки будущих учителей начальной школы путем внедрения педагогических инноваций – технологий ситуативного моделирования в преподавании учебного модуля «Основы медицинских знаний и здравоохранения детей». Доказано, что использование технологий ситуативного моделирования способствует повышению эффективности учебного процесса, приобретению студентами необходимых теоретических знаний и практических навыков предоставления неотложной помощи во время возникновения угрожающих для жизни состояний у младших школьников, профилактике заболеваемости, нарушений роста и развития детей в начальной школе, формированию медико-валеологической профессиональной компетентности у будущих учителей начальной школы.

Ключевые слова: педагогическое образование, педагогические инновации, технологии ситуативного моделирования, учебный модуль, основы медицинских знаний и здравоохранения детей, учителя начальной школы.

The problem of improvement of quality of pedagogical education is reflected in the article, in particular professional preparation of future teachers of initial school by introduction of pedagogical innovations - technologies of situation design at teaching educational to the module of «Basis of medical knowledge and health protection of children». It is well-proven that the use of technologies of situation design assists efficiency

of educational process of acquisition the students of necessary theoretical knowledge and practical skills of grant of the first aid during the origin of the threatening for life states for junior schoolboys, prophylaxis of morbidity, dysplasias and development of children at initial school, to forming medical and valeological professional competence for the future teachers of initial school.

Key words: *pedagogical education, pedagogical innovations, technologies of situation design, educational module, bases of medical knowledge and health protection of children, teachers of initial school.*

Постановка проблеми. Інтеграція України в Європейський освітній простір потребує підготовки педагогічних кадрів відповідно до запитів ринку праці, конкурентоспроможності та якості вищої педагогічної освіти. Оновлення змісту системи педагогічної освіти в Україні передбачає забезпечення освітньої сфери кваліфікованими фахівцями, котрі в майбутньому поповнять склад учителів загальноосвітніх шкіл.

Сучасні тенденції трансформації суспільства висувають принципово нові вимоги до професійної підготовки фахівців. Ефективність їх виконання значною мірою залежить від модернізації вищої освіти в Україні, що здійснюється за принципами її демократизації, гуманізації, реалізації положень Болонського процесу та спрямована на розробку перспективних моделей підготовки кваліфікованих фахівців, відповідно до європейських стандартів [1; 3].

Поліпшення якості педагогічної освіти є одним з найважливіших завдань реформування системи освіти в Україні, що має забезпечити професійну підготовку сучасного вчителя, адаптовану до сучасних запитів суспільства. Наповнення змісту навчальних модулів інноваційними та особистісно зорієнтованими технологіями навчання сприяє формуванню якісно нового рівня професіограми майбутнього педагога, здатного вирішувати ситуаційні завдання відповідно до його майбутньої професійної діяльності.

Сьогодні є потреба спрямувати освіту на формування особистості, здатної до плідної педагогічної діяльності в сучасних умовах, яка володіє не тільки системою спеціальних знань, а й відрізняється сформованістю професійно важливих якостей, відповідним рівнем кваліфікації з урахуванням світових і європейських стандартів якості за збереження національних здобутків і пріоритетів, власного здоров'я і здоров'я нації.

Аналіз актуальних досліджень. Сучасна освіта повинна формувати людину, котра здатна жити в надзвичайно глобалізованому і динамічному світі, сприймати його змінність як суттєву складову

власного способу життя. Глобалізація, трансформаційні процеси та неперервна інформаційна змінність зумовлюють залучення людини до складної системи суспільних взаємовідносин, здатність до нестандартних і швидких рішень.

Сучасна освіта, крім надання знань, має прищепити молодій людині здатність самостійно їх засвоювати, оволодівати потрібною інформацією та творчо осмислювати її. Тобто освіта покликана навчити майбутнього громадянина на основі отриманих знань критично і творчо мислити, використовувати знання як у професійній, так і в суспільно-політичній діяльності.

Творчо сформована особистість стає активним суб'єктом суспільних відносин. Удосконалення навчально-виховного процесу здійснюється в контексті таких глобальних освітніх тенденцій: масовий характер освіти та її неперервність; значущість освіти для індивіда і суспільства; орієнтація на активне освоєння людиною способів пізнавальної діяльності; адаптація освітнього процесу до запитів і потреб особистості; орієнтація на демократизацію всіх освітянських структур; орієнтація навчання на інновації, особистість, забезпечення можливостей її саморозвитку та саморозкриття, загальні та фахові компетенції; людиноцентристське спрямування освіти та гуманістична спрямованість інноваційних процесів; організаційні, структурні та змістові нововведення в навчально-виховний процес підпорядковані принципу «освіта упродовж усього життя»; освіта стає пріоритетною галуззю фінансування в розвинених країнах.

Саме тому процес навчання, виховання та розвитку всебічно розвиненої особистості сьогодні розглядають як єдиний педагогічний процес, який сучасна педагогічна наука називає педагогічною технологією формування особистості.

Суспільна потреба спонукає сучасну школу, її вчителів та педагогів-науковців до пошуку нових педагогічних ідей, технологій, методів та підходів, до поширення і запровадження передового педагогічного досвіду. Водночас слід усвідомлювати, що освіта як суспільна інституція, розвиваючись і самовдосконалюючись, змінює свою структуру та зміст відповідно до змін і відносин, які домінують у суспільстві на даному етапі його історичного розвитку [6; 7].

Формування професіоналізму майбутніх педагогів та їх готовності до професійної діяльності висвітлено у працях А. Бойко, Ф. Гоноболіна, Л. Кондрашової, О. Мороз, В. Сластьоніна та ін.

Наукове обґрунтування сутності формування професійної педагогічної компетентності на основі компетентнісного підходу ви-

світлено у наукових дослідженнях Н. Бібік, І. Зязюна, В. Кальней, О. Кирсан, О. Овчарук, Л. Паращенко, С. Шишової, А. Хуторського, С. Бурцевої.

І. Зязюн дає ґрунтовне визначення поняття компетентності, розкриваючи його в соціально-педагогічному контексті, визначаючи як «екзистенціональну властивість людини, що є продуктом власної життєтворчої активності людини, ініційованої процесом освіти» [2, с. 11].

Становлення й удосконалення професійної компетентності є поступовим, безперервним процесом, який починається з першого курсу навчання студента у ВНЗ, залежить від рівня активності пізнавальної діяльності, що забезпечується якістю організації навчального процесу, а також системою інтелектуальних властивостей і здібностей особистості, від яких залежить ефективність навчання у ВНЗ [4; 5].

Мета статті – розробити технологію ситуативного моделювання у викладання навчального модуля «Основи медичних знань та охорони здоров'я дітей» для оптимізації навчального процесу та набуття професійної медико-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи.

Виклад основного матеріалу. Впровадження технологій інтерактивного навчання зумовлює моделювання життєвих ситуацій, використання мультимедійного супроводу, обговорення та аналіз певної проблеми, спільне вирішення проблемного завдання на основі аналізу обставин та відповідної ситуації, співнавчання, взаємонавчання, впровадження у педагогічну практику стратегії розвитку критичного мислення.

Інтерактивне навчання суттєво впливає на свідомість і рівні пізнання: знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінку та сприяє формуванню компетентного, відповідального вчителя, який є високоморальною, соціально активною особистістю.

Інтерактивна модель навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка забезпечує створення найсприятливіших умов навчання, за яких кожен учасник навчального процесу відчуватиме рівень своєї успішності та інтелектуальну спроможність. Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, висловлювання своєї думки щодо певної проблеми, вміння доказово міркувати, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин відповідної ситуації, прийняття продуманих рішень.

Технологія ситуативного моделювання є одним з найуспішніших засобів у системі професійної підготовки майбутніх фахівців, що забезпечуватиме якісно новий рівень набуття практичних умінь та навичок, сутністю якого є створення модельованих ситуацій з використанням комп'ютерних технологій.

Технологія ситуативного моделювання містить систему методів, які спрямовані не на повідомлення знань, їхнє запам'ятовування та відтворення, а на організацію роботи студентів для самостійного здобування знань, формування навичок та умінь у процесі активної пізнавальної діяльності.

Складання та вирішення ситуаційних завдань сприяють відтворенню і закріпленню набутих студентами практичних умінь та навичок у процесі вирішення модельованих ситуацій.

Розроблені та впроваджені нами модельовані ситуації відповідно до тематики практичних робіт змістових модулів навчальної дисципліни «Основи медичних знань та охорони здоров'я дітей» представлені як опис конкретного випадку з використанням ілюстративного матеріалу: відео, комп'ютерної графіки та комп'ютерної анімації.

Модельовані ситуації слугують для студентів конкретними прикладами реальних ситуацій, забезпечують основу для високого рівня абстрагування й мислення, зацікавлюють, допомагають пов'язати навчання з досвідом реального життя, дають можливість застосування знань і практичних умінь та навичок у максимально наближеній до реальної ситуації, відрізнити факти від думок, виділяти важливі та другорядні обставини, аналізувати та приймати рішення.

Нами проведено експериментальне дослідження ефективності впровадження технології ситуативного моделювання у викладання навчального модуля «Основи медичних знань та охорони здоров'я дітей» для майбутніх учителів початкової школи. Контрольна група (Кг) студентів проходила практичну частину змістових модулів «Профілактика порушень росту і розвитку дітей» та «Невідкладна допомога у загрозливих для життя станах дітям і дорослим» без використання мультимедійного супроводу та модельованих ситуацій. Експериментальна група (Ег) проходила практичну частину змістових модулів «Профілактика порушень росту і розвитку дітей» та «Невідкладна допомога у загрозливих для життя станах дітям і дорослим» з використанням мультимедійного супроводу та модельованих ситуацій. Під час вирішення тестових завдань модульної контрольної роботи студенти продемонстрували такі результати успішності та якості навчання: у контрольній групі показник сягав 73,2%, у експериментальній — 84,5% (рис. 1).

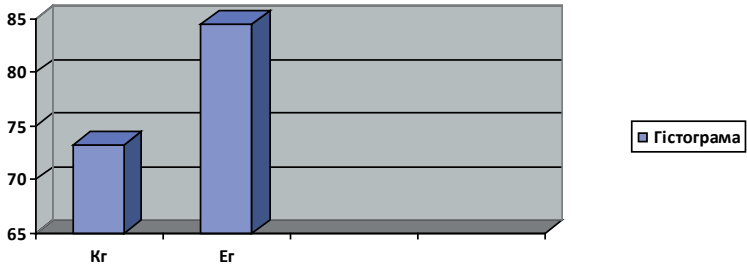

Рис. 1. Результати моніторингу успішності та якості навчання в процесі впровадження технології ситуативного моделювання у викладання навчального модуля «Основи медичних знань та охорони здоров'я дітей»

Висновки і перспективи подальших досліджень. Упровадження технології ситуативного моделювання у викладання навчального модуля «Основи медичних знань та охорони здоров'я дітей» сприяють оптимізації навчального процесу та набуття професійної медико-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи. Створення спеціалізованого мультимедійного посібника, який містить ситуаційні моделі вирішення практичних завдань і є додатком до «Практикуму з основ медичних знань та охорони здоров'я дітей для майбутніх учителів початкової школи».

ЛІТЕРАТУРА

1. Вища освіта в Україні: [навч. посібник] / за редакцією В.Г. Кременя, С.М. Николаєнка // Кремень В.Г., Николаєнко С.М., Погребняк В.П., Петренко В.Л. та ін. – К., 2005. – 327 с.
2. Зязюн І.А. Філософія поступу і прогнозу освітньої системи: [монографія]. / І.А. Зязюн // Педагогічна майстерність: проблеми, пошуки, перспективи. – К. – Глухів: РВВ ГДПУ, 2005. – С. 10 – 18.
3. Левківський К.М., Сухарніков Ю.В. Забезпечення якості вищої освіти України в контексті Болонського процесу / Левківський К.М., Сухарніков Ю.В. – К.: Вища школа. – 2004. – 18 с.
4. Максименко С.Д. Загальна психологія: [навч. посіб.] / С.Д. Максименко. – [2-ге вид., перероб. та доп.]. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 272 с.
5. Скрипченко О.В. Довідник з педагогіки і психології: [навч. посіб. для викладачів, аспірантів та студ. пед. навч. закл.] / О.В. Скрипченко, Т.М. Лисянська, Л.О. Скрипченко. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2000. – 216 с.
6. Химинець В.В. Інноваційна освітня діяльність / В.В. Химинець. – Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗІППО, 2007. – 364 с.
7. Химинець В.В., Кірик М.Ю. Інновації в початковій школі / Химинець В.В., Кірик М.Ю. – Ужгород, 2008. – 344 с.